

HISTORIEK VAN KSA GERAARDSBERGEN

(Deel 1: 1933-1960)

Jan DE LIL

KSA Geraardsbergen is vandaag een bloeiende jeugdbeweging in de Oudenbergstad met meer dan tweehonderd leden. Voor haar roots moeten we ver teruggaan in de 19de eeuw. Het eigenlijke succesverhaal begint in 1933 met als voorloper KSA Sint-Jozef.

De ontstaansgeschiedenis van KSA

De wortels van wat nu KSA is geworden, liggen een eeuw verder dan de zogenaamde stichting in 1928.

We keren terug naar het prille begin van België. Toen was de officiële taal het Frans, ook in het onderwijs. Maar in het uitgebreide katholieke net besteedden de priester-leraars ook aandacht aan de volkstaal, het Nederlands. De leerlingen in de colleges werden immers zoveel mogelijk voorbereid op het priesterschap, en voor het contact met de gelovigen was kennis van de volkstaal noodzakelijk. Veel priester-leraars waren bovendien Vlaamsgezind. Zij stimuleerden het gebruik van de volkstaal, bijv. Jan-Baptist David (1801-1866) (naar wie het *Davidsfonds* is genoemd) en Guido Gezelle. Onder impuls van David werd aan de Leuvense universiteit in 1836 een eerste Katholieke Vlaamse Studentengilde opgericht: *Met Tijd en Vlijt*. De leden hielden zich bezig met de studie en het schrijven van literatuur in de moedertaal. Deze gilde had heel veel contact met priester-leraars in de plaatselijke colleges en bouwde zo een bloeiend netwerk op. In de volgende decennia ontwikkelden zich aan verschillende colleges studie-

Jan-Baptist David

kringen. Hier kwamen de leerlingen buiten de lessen samen en bestudeerden werken van Vlaamse schrijvers en verheerlijkten het grootse Vlaamse verleden, zoals dat in de romantische tijdsgeest paste. Priester-leraars verleenden hun medewerking en gaven de werking vaak een uitgesproken strijdend katholiek karakter.

De Blauwvoeterij

Hugo Verriest (1840-1922), oud leerling van Guido Gezelle, gaf les aan het Klein Seminarie van Roeselare. Hij begeisterte zijn leerlingen met zijn pleidooi voor een Katholieke Vlaamse beweging. Geïnspireerd door Consciences

roman *Kerels van Vlaanderen* raakten de Roeselaarse leerlingen in de ban van de kerelsromantiek.

Albrecht Rodenbach eveneens student aan dit college, verheerlijkte hen in zijn Kerelsliederen. Hieruit stamt de leuze: "*Vliegt de Blauwvoet! Storm op zee!*"

Hierdoor kreeg deze beweging de naam *Blauwvoeterij*. Deze Vlaamsgezindheid werd door de kerkelijke overheid echter niet altijd geapprecieerd. Het kwam uiteindelijk tot een conflict tussen studenten en schooloverheid dat de geschiedenis zal ingaan als "*De Groote Storinghe*".

Ondertussen hadden enkele Roeselaarse oud-leerlingen het tijdschrift *De Vlaamsche Vlagge* boven de doopvont gehouden. Dit predikte een anti-liberalisme en kwam op voor de Vlaamse volkstaal. Dit tijdschrift kan beschouwd worden als een eerste stap naar

Hugo Verriest

een georganiseerde studentenbeweging. De Algemene Studentenbond werd in 1877 opgericht. Albrecht Rodenbach werd tot algemeen voorzitter verkozen en zou voortaan op de voorgrond treden als groot bezieler van de overkoepelende studentenbeweging. Hij zette de lijnen uit die de katholieke studentenbeweging nog lang na hem zou blijven volgen. Hij propageerde een romantisch getint Vlaams bewustzijn. Centraal hierin stond de boodschap van Verriest en Gezelle *“Wees Vlaming, die God Vlaming schiep”*. De scholieren dienden gevormd te worden tot authentieke – en dus katholieke – Vlamingen die in de Vlaamse strijd hun verantwoordelijkheid zouden opnemen.

Tegenwerking van de kerkelijke overheid, onenigheid en provinciale tegenstellingen bespoedigden echter de teloorgang van deze eerste overkoepeling. Rodenbach's vroegtijdige dood in 1880 (hij was slechts 24 jaar) gaf de genadeslag. Hierdoor zou de *“wonderknappe”* Rodenbach een mythische figuur worden naar wie later vaak werd verwezen.

Katholiek Vlaams Studentenverbond

Na Rodenbach's dood was de studentenbeweging niet helemaal verdwenen. De West-Vlaamse werking was wel het zwijgen opgelegd door de bisschop, maar Antwerpen en Mechelen traden nu op de voorgrond. Het tijdschrift *De Student* werd in Mechelen opgericht en nam de centraliserende rol van de *Vlaamse Vlagge* over. Het voornaamste doel was nu de vernederlandsing van het middelbaar onderwijs.

In 1890 bundelde de studentenbeweging voor een tweede maal de krachten met de oprichting van het Katholiek Vlaams Studenten-

Het standbeeld van Albrecht Rodenbach in Roeselare

verbond. Het waren echter geen studenten, maar volksvertegenwoordigers die de touwtjes in handen hielden. Opnieuw zorgden conflicten met de kerkelijke overheid dat dit initiatief geen lang leven beschoren was.

Het AKVS (Algemeen Katholiek Vlaams Studentenverbond)

Omstreeks 1900 was er een sterke toename van het aantal studentengilden. Een gunstig klimaat om voor de derde keer een overkoepelende vereniging te stichten. Na verschillende vergaderingen in Leuven werd in juni 1903 het Algemeen Katholiek Vlaams Studentenverbond (AKVS) gesticht. De stichtingslanddag werd op 30 augustus 1903 in Sint-Niklaas gehouden. De beweging streefde de vernederlandsing van het middelbaar onderwijs na. Maar de centrale doelstelling was de vorming en ontplooiing van de eigen leden met het oog op de rol die zij 'later' zouden vervullen in de maatschappij. Waren de verhoudingen met de kerkelijke overheid aanvankelijk gunstig, de koerswijziging naar

het Vlaams nationalisme en later zelfs antibelgicisme van de Leuvense AKVS-top was de bisschoppen een doorn in het oog. En ook aan het feit dat een groepering van jongeren het waagde zich aan het gezag van de bisschoppelijke overheid te onttrekken, ergerde men zich mateloos. Maar zelfs binnen de beweging leidde de Vlaams-nationalistische opstelling tot heel veel protest. De AKVS-leiding slaagde er in met een intensieve propagandacampagne de bonden voor het Vlaams-nationalisme te winnen.

De eerste bisschoppelijke reactie kwam vanuit Luik (Limburg hoorde toen bij het bisdom Luik). In 1925 scheurt bisschop Martinus Rutten de Limburgse AKVS-bonden los van het hoofdbestuur in Leuven en plaatst Gerard Philips als gouvproost aan de leiding. Hiermee was hij de oprichting van KSA voor.

De volgende jaren zouden de bisschoppen ieder voor zich maatregelen uitvaardigen tegen het AKVS. Hun wapen zou de Katholieke Actie (KA) worden.

De Katholieke Actie (KA) en het JVKA

De Katholieke Actie was een sterk door Paus Pius XI gepropageerde apostolische herkersteningsbeweging. Ze wilde de Kerk ombouwen tot een leger gericht op de 'verovering' van de wereld. Paus en bisschoppen waren hierin de leiders. De leken – in het bijzonder de jongeren – de *milites Christi* (soldaten van Christus), moesten ingezet worden 'ter verovering' om terrein terug te winnen op de voortschrijdende secularisering en Christus overal als 'Christus Koning' te doen 'heersen'.

De katholieke leken – zeg maar de jongeren – werden dus opgeroepen actief mee te werken met de clerus in de strijd van de Kerk tegen haar moderne vijanden onder de leuze *“omnia instaurare in Chris-*

to" (alles herstellen in Christus). Ook Vlaanderen moest 'heroverd' worden voor Christus.

In België kreeg de Katholieke Actie weliswaar eerst voet aan de grond in Wallonië. Daar kende de Association Catholique de la Jeunesse Belge (ACJB) veel succes. Haar landdagen trokken telkens tienduizenden jongeren. Jaloers op dit succes wilden de bisschoppen ook in Vlaanderen een netwerk van jeugdbewegingen opbouwen.

Op 11 april 1928 werd het Jeugdverbond voor Katholieke Actie (JVKA) officieel gesticht. Nationaal proost was Karel Cruysberghs. Op vraag van Jozef Cardijn, die reeds de KAJ (Katholieke Arbeidersjeugd) had gesticht, werd het JVKA geen echte ledenbeweging, maar een overkoepeling van verschillende organisaties die hun leden per stand groepeerden: KAJ voor arbeidersjeugd, BJB (later KLJ) voor de boerenjeugd en KBMJ voor middenstandsjeugd. Ook collegestudenten moesten meedoen met de Katholieke Actie. Maar zij hadden al een organisatie: het AKVS. En het AKVS wou haar Vlaams-nationalistische standpunten niet laten varen. Het conflict met het AKVS escaleerde verder. Hieruit zou een nieuwe organisatie groeien: de Katholieke Studenten Actie (KSA).

De Katholieke Actie vormde voor de Belgische kerkelijke overheid dus een welgekomen alternatief voor het rebelse AKVS. Zo kon Cruysberghs op 8 juni 1928 de studentenbonden oproepen zich rechtstreeks bij de nieuw benoemde proosten voor de Katholieke Studentenactie in te schrijven: Leopold Vaes voor het aartsbisdom, Gerard Philips voor bisdom Limburg, Felix Vercruyssen voor het bisdom Gent en Karel Dubois voor het bisdom Brugge.

De stichting van de KSA

Van bij het ontstaan van KSA volgden de bisschoppen twee verschillende strategieën. In West-Vlaanderen was priester-leraar Karel Dubois in 1928 aangesteld om naast de AKVS-bonden, nieuwe, zuiver kerkelijk-strijdende kernen op te richten in de colleges. De Vlaamse werking bleef bij het AKVS. Vanaf 1933 begon Dubois duidelijk stelling te nemen tegen de oude AKVS-bonden. In deze harde confrontatie tussen KSA en AKVS moest die laatste al vlug het onderspit delven. De tweede strategie werd al in 1925 in Limburg toegepast. Bisschop Martinus Rutten had de studentenbonden verplicht zich los te maken van de Leuvense top. Het Limburgs Katholiek Vlaams Studentenverbond zou o.l.v. proost Gerard Philips de Limburgse KSA worden. De Oost-Vlaamse Coppieters koos voor de Limburgse oplossing. Hij gelastte zijn 'studentenproost' Felix Vercruyssen in 1928 de bestaande AKVS-bonden zoveel mogelijk te sparen en ze los te rukken van de AKVS-leiding in Leuven. Op die manier hoopte hij de 'aloude bisschoppelijke studentenbeweging', die zowel kerkelijk-strijdend als Vlaamsgezind was, in ere te herstellen. Heel wat bonden maakten zo de overstap naar het JKVA. Waar de studentenbonden trouw bleven aan het AKVS, werd een nieuwe JVKA-studentengilde opgericht, die uiteraard werd gesteund door de kerkelijke en door de collegeoverheid. In bonden die aansloten bij het JKVA gingen de AKVS-getrouwen vaak ondergronds. Soms poogden ze het roer over te nemen en de bond terug bij het AKVS aan te sluiten. Maar KSA zou uiteindelijk het pleit winnen.

Het symbool van KSA werd het Chiroteken. De X en de P verwijzen naar de Griekse schrijfwijze van de hoofdletters C en R, ofte

wel Chi en Rho. Dat zijn de eerste letters van Christus. Het werd onder andere gebruikt door de eerste christenen, die het vooral op sarcophagen schreven. Je vindt het ook terug bij andere christelijk geïnspireerde bewegingen, zoals KSA en Chiro.

Jong-Vlaanderen: KSA wordt jeugdbeweging

In de oude studentengilden werden wel nu en dan activiteiten van een jeugdbeweging georganiseerd (tochten, spel...), maar in hoofdzaak bleven het toch studie- of toneelkringen.

Vanaf de jaren 1930 kwamen meer en meer jeugdbewegingsactiviteiten aan bod. Jongere leden sluiten aan en er kwam stilaan een indeling in leeftijdscategorieën: de knapen-/klaroenwerking komt op die manier tot stand. Vooral de Duitse katholieke beweging als *Wandervögel* en *Neudeutschland*, maar ook de scouts oefenden een grote invloed uit.

KSA Oost-Vlaanderen werkte de jeugdbewegingsmethodiek als eerste uit in 1937 met het Gulden-sporenprogramma en noemde zich van dan af KSA Jong-Vlaanderen. Deze nieuwe methodiek werd ook overgenomen door de andere

KSA-gouwen en leidde tot een beperkte samenwerking; in 1943 werd de Interdiocesane Federatie KSA Jong-Vlaanderen gesticht.

Ontstaan van de KSA in Geraardsbergen: KSA Sint-Jozef (1933-1940)

Toen pater Marcel in 1933 tot studieprefect aan het Sint-Jozefs-instituut werd benoemd, richtte hij - conform de geest van die tijd - onmiddellijk een Katholieke Actie (KA) bond op. Tot 1935 werden enkel de leerlingen van de hoogste twee klassen - poësis en retorica - toegelaten. Hun activiteiten bestonden voornamelijk uit het bestuderen van evangelische en kerkelijke onderwerpen. Hij wens- te immers de jonge Vlamingen erop te wijzen dat het een plicht is niet alleen als ontwikkelde, maar vooral als Christen ontwikkelde Vlamingen in de samenleving een vooraanstaande rol te spelen.

In een allereerste editie van *Trouw*, derde jaargang 1953, lezen we een getuigenis van een toenmalig KSA-lid bij de overplaatsing van pater Marcel naar Leuven. We citeren: "Pater Marcel is de stichter geweest van de Sint-Jozefsbond

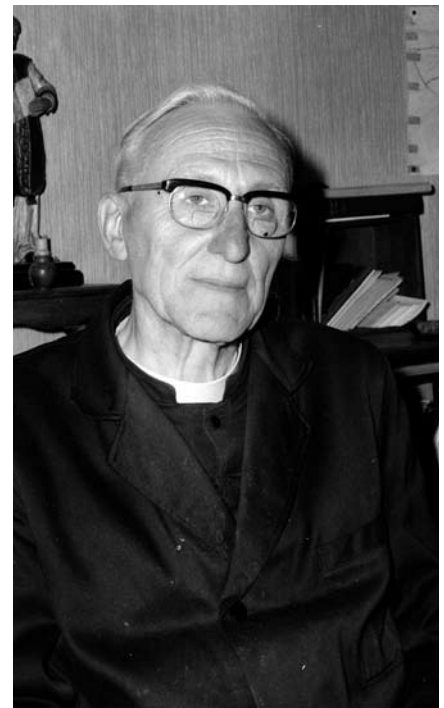
en lijk alle stichters was hij overtuigd van het goede en de waarde van zijn zaak. Die overtuiging maakt krachtig, en de KSA - het kan ook moeilijk anders - is uitgegroeid tot een gebeurtenis aan het instituut én in het leven van velen".

Vanaf 1936 kwamen er twee groepen: de Kerels (poësis en derde moderne) en de Klaroeners (vierde en vijfde moderne). Verder waren er enkele tijdschriften zoals *Hernieuwer* (blad voor de Hernieuwers), *Richten* (leidersblad) en de *Klaroen* (voor Knapen). De activiteiten in die tijd bestonden vooral uit heemspelen en/of toneel.

In 1937 - 1938 werd door de gouw Oost-Vlaanderen het Guldensporenprogramma voorgelegd. De Katholieke Studentenactie (KSA) werd een echte jeugdbeweging, waarbij de methodes van de jeugdbewegingen een belangrijkere plaats innam.

Zo kon men van jongs af aan de jeugd sensibiliseren voor het ideaal: Vlaanderen, hernieuwen in Christus.

*"Aan Christus trouw!
In al ons doen en in gans ons gedrag,*

Pater Marcel (J. Van Kerckhoven C.J.), richtte in 1933 de Sint-Jozefsbond KSA op in Geraardsbergen

*We dragen hoog de Christi-vlag:
Aan Christus Trouw!"*

In deze periode werd de studentenbond of de Katholieke Actie groep voor het eerst een uitgesproken jeugdbeweging. De eerste bondsleider was Benoit De Smedt. Men begon de activiteiten ook tot formaties uit te breiden, met het gevolg dat in 1938 onze bond voor het eerst een optocht door de stad maakte. De eerste optocht ging naar de kapel van de Oudenberg. Van toen af kwam onze bond meerdere keren naar buiten.

Ontredde door de Tweede Wereldoorlog (1940-1945)

De mobilisatie in 1939, als voorbereiding op de nakende oorlog, had de KSA-werking op het Sint-Jozefsinstituut bijna lamgelegd. Voor een lange, toen nog onbekende periode hadden er geen vergaderingen plaats.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog

KSA Sint-Jozef vergaderde in het Sint-Jozefsinstituut (t Karmelieten)

verloor de Sint-Jozefsbond haar lokalen en vele leden zegden hun lidmaatschap op.

Het Sint-Jozefsinstituut werd als kazerne ingericht. De Hernieuwersban (de oudste leden van de bond) fungeerde als D.G.O.G. (Dienst voor Gezinnen door Oorlog Geteisterd). De oefeningen hiervoor verdrongen de gewone KSA activiteiten. Deze dienst was heel actief gedurende weken na een bombardement op de stad.

Het werden woelige jaren voor onze bond. Jaren waarin de werking nog wel kon doorgaan, maar dan onder uiterst moeilijke omstandigheden. De Kerels van de Sint-Jozefsbond kwamen nog samen bij de drukker Georges Van de Maele in de Karmelietenstraat. Ook pater Marcel verbleef er geruime tijd. Er waren slechts acht leden.

De Duitse bezetting drukte zijn stempel op alle geledingen van de samenleving. Een duidelijk voorbeeld was de poging van het Duitse bewind om een lijst in han-

den te krijgen waarop alle leden van de bond vermeld stonden. Op 15 juli 1941 ontving pater Marcel, proost van KSA Sint-Jozef Geraardsbergen, de volgende brief van de oorlogsburgemeester van Geraardsbergen:

*'Bij bevel van de Ortskommandantur (militaire tegenhanger van een burgemeester) uit Aalst, verzoeken ik U per omgaande een lijst te willen bezorgen der leden van KSA uwer inrichting. Deze moet uitdrukkelijk door mijn toedoen aan Aalst overgemaakt worden...'*¹

Pater Marcel vernam dat het Sint-Catharinacollege eveneens dit schrijven had ontvangen.

's Namiddags vergaderden de leiders van de twee bonden op het college om te beslissen wat ze zouden doen. Met eenparigheid van stemmen werd beslist dat ze geen lijst zouden versturen; maar wat moesten ze antwoorden?

De KSA uit Gent mengde zich in de discussie. E.H. De Kesel, gowwproost van KSA Jong-Vlaanderen, had van verschillende collegedirecteurs vernomen dat de Duitsers de ledenlijsten van de KSA's opeisten. Hij had onmiddellijk enkele oudere KSA's per fiets naar de colleges en instituten gestuurd met de mondelinge mededeling "Ge zult geen lijsten insturen. Ge zult alle lijsten doen verdwijnen in geval er huiszoekingen zouden gebeuren. Ge zult aan de heer burgemeester antwoorden dat de KSA een kerkelijke organisatie is en dat hij alle gewenste inlichtingen kan bekomen bij de gowwproost. Pater Marcel antwoordde nog diezelfde dag: "Aangezien de KSA een confessionele organisatie is en onder leiding staat van het bisdom Gent, gelieve de Ortskommandant van Aalst zich te wenden tot E.H.

De Kesel, President van het Grootseminarie Gent."²

Enkele dagen later was er een schrijven van Paul Cromphout,

de gewestleider van de KSA, aan pater Marcel waarin hij al de Jongvlamingen te willen meedelen "Niet in uniform de H. mis bij te wonen op de Nationale feestdag. Alle moeilijkheden te vermijden bij de Duitsers en hun trawanten. Nooit met meer dan twee in uniform samen op straat te komen. Goed te onthouden dat de KSA een kerkelijke organisatie is."³

Ook de daaropvolgende jaren bleef het Duitse bewind voor moeilijkheden zorgen binnen onze bond.

In 1942 verving E.H. Alfred (een missionaris uit Congo) pater Marcel als bondsproost. Tijdens dit jaar werd zijn kamer op zekere dag door twee Duitsers doorsnuffeld. Doch ze vonden niets 'gevaarlijks'.

In 1942 - 1943 trad E.H. Rudolph op als bondsproost. Het Sint-Jozefsinstituut was sedert 26 september 1942 voor een groot gedeelte door de Duitsers bezet. De KSA verhuisde elders naar de stad en vond enige tijd onderdak in een leegstaand huis in de Karmelietenstraat.

Een andere moeilijkheid die de KSA ondervondt werd in Trouw vermeld: in 1943 was er een bloeiende bond maar weinig KSA geest. De leiding besloot het op te

1. P. MARCEL J. VANKERCKHOVEN, *Kroniek Sint-Jozefsinstituut Geraardsbergen ((1817-1990)*, Leuven 1992, p. 151.

2. *Ibidem*, p. 152.

3. *Ibidem*, p. 152.

Pater Rudolph

geven of er een scoutsgroep van te maken, maar het bleef uiteindelijk toch bij KSA. Om nog een minimale werking mogelijk te maken sloot KSA Sint-Jozef aan bij KSA Sint-Jan (van het Sint-Catharina-college).

De twee bonden vergaderden in de lokalen van *Ons Huis* in de Denderstraat of hielden spel- en sportnamiddagen op het 'campagne', het buitengoed van het college.⁴ Het gebeurde toen wel eens dat deze sportactiviteiten onderbroken werden door laag scherende vliegtuigen die begonnen te mitrilleren waardoor de meesten met de bibber op het lijf plat op de grond gingen liggen.

In 1943 werd pater Marcel tot surveillant van de externen benoemd en opnieuw tot bondsproost van de KSA.

In de zomer van 1944 trokken KSA Sint-Jozef en Sint-Jan samen voor een eerste maal op kamp in de kloostertuinen bij de zusters van Deftinge.

Het was daar dat de KSA voor het eerst een voorstelling bijwoonde van een poppenspel: 'De Wondere Bal'. De meesten waren zo opgetogen dat er beslist werd zelf een poppenkast te maken. Hiermee

werd in de winter van 1944-'45 voor het eerst opgetreden. De zaal zat bomvol en de eerste voorstelling was een enorm succes. Enkele weken later werd hetzelfde huza-renstukje nog eens over gedaan in Deftinge. Ook daar kon men op veel bijval rekenen. Met de winst van deze eerste poppenkastvoorstellingen kocht pater Marcel het eerste tentje van de Sint-Jozefsbond. Veel jaren later zouden de jonghernieuwers opnieuw poppenkast spelen in dezelfde gemeenten. Hun poppenkast luis-terde toen naar de vooraanstaande naam 't *Kluiverken*.

En zo kwam de KSA de verschrikking van de oorlog door. Na vijf heel moeilijke jaren was ze klaar om opnieuw van start te gaan. De bond zou in de komende decennia nog vele hoogte- maar ook dieptepunten kennen. Maar nooit zou haar werking nog zo zwaar op de proef worden gesteld als tijdens de bezettingsjaren.

Naoorlogse periode (1945-1956)

Na de oorlog gingen de bonden KSA Sint-Jozef en KSA Sint-Jan terug uit elkaar. Elke groep ging zijn eigen weg. KSA Sint-Jozef ontwikkelde zich langzaam. Tenten werden aangekocht en er werd voor een lokaal gezorgd.

De Sint-Jozefsbond werd echter getroffen door de dood van de knapengids Lucien Pilate. Hij werd, naar zijn eigen wens, in KSA uniform begraven en kreeg een echte KSA begrafenis.

Sedert 1946 kwam er onder impuls van de jongknapenleider Jaak Geysels (de latere Pater Willebrord) een wekelijkse bondsmis. Dit moest er voor zorgen dat het geloofsleven en de christelijke gedachte levendig werd gehouden bij de leden. Deze bondsmis hield zeer lang stand. Het moet begin de jaren 1970 zijn geweest dat er nog

alleen een maandelijkse bondsmis werd opgedragen.

Van 1945 tot 1947 was Paul Demecheleer bondsleider. Toen hij in 1947 in het klooster trad werd hij opgevolgd door Herman Henau (1947 – 1949). Deze werd op zijn beurt opgevolgd door Willy De Ryck, die twee jaar bondsleider was (1949 – 1951). Hij werd vervangen door Arthur Herregodts (1951 – 1955).

In 1947 won KSA Sint-Jozef de gewestwimpel en in 1948 was de bond ook aanwezig op de *Leidersmale* te Oostakker. Vanaf dit jaar hielp de Sint-Jozefsbond – samen met andere jeugdbewegingen – mee aan het inzamelen van giften voor Oost-Priesterhulp, een organisatie van de beroemde spekpater, Pater Werendfried Van Straeten). Uit deze actie voor Oost-Priesterhulp zouden de latere mis-sieacties ontstaan.

Nog in 1948 richtte Marcel Van den Berghe, knapenhoofdman, een fanfare op met medewerking van de Sint-Jansbond.

Rond 1949 moet er – ook nu onder impuls van Jaak Geysels – een Oud-Hernieuwersban ontstaan

4. Het buitengoed is gelegen opzij van de Oudenberg, kant Vierwindenstraat (huidige hondenschool).

Pater Willibrord (Jaak Geysels)

zijn. Deze gaf steun aan de bond en hield twee vergaderingen per jaar. Deze vonden plaats ten huize van een sympathisant of bij de ouders van een KSA'er. Bansecretaris was Piet Van den Driessche.

Vanaf 1950 komt er een kerstviering die in het huis van een KSA'er wordt gehouden. Deze tradities hebben stand gehouden tot eind jaren 1960.

Hernieuwers en Knapen gingen op 1 april 1951 naar de goudtag⁵ in Dendermonde (*De Dosfelstede*). Datzelfde jaar nam onze bond voor de eerste keer deel aan de IJzerbedevaart in Diksmuide. Ook werden er voetbalkampioenschappen georganiseerd tussen de Jongknapen van KSA Sint-Jozef en KSA Sint-Jan.

Een nieuw stijlelement werd ingevoerd: de bondsschouw, een maandelijkse inspectie van alle bannen door de bondsleider en de bondsproost. Na het uitvoeren van streng ingestudeerde drill oefeningen werd een erevlag aan de winnende ban overhandigd. Deze ban mocht de vlag gedurende een

maand in bezit houden, daarna werd er terug naar gestreefd om de vlag te behouden of te veroveren. Stijl, tucht en discipline waren in deze periode zeer sterk aanwezig in onze bond, maar ook in andere jeugdbewegingen.

Ook bestond er een veelvuldig contact tussen de bond en de Oud-Hernieuwers. Datzelfde jaar werd echter gekenmerkt door een gebrek aan geestdrift voor het kamperen. Misschien kwam dit door het feit dat de stuwende krachten ontbraken: vele Oud-Hernieuwers waren in het klooster, in het leger of studeerden aan de universiteit. Nochtans gaven ze een morele steun aan de bond via *Trouw*.

In 1952 schonk deze Oud-Hernieuwersban een prachtige Leeuwenvlag aan de bond. Deze vlag is verdwenen, wellicht gestolen tijdens een kamp.

Op 17 februari 1952 kondigde de staf een nieuw programma af. Sport, spel en zang waren voortaan de elementen van onze jeugdactiviteiten. Dit leidde tot een nieuwe bloei.

Op 24 april 1952 werd er een goudtag voor Jongknapen gehouden in Geraardsbergen. De knapen en Hernieuwers gingen in dit jaar op meibedevaart naar Oostakker. In datzelfde jaar werd de Sint-Jozefsbond getroffen door het overlijden van de Knapenhoofdman, Marc Willekens.

In 1952 was er ook een bloeiende schildknapenwerking. Sinds 1945 had de bond reeds 15 bondskampen, 5 jongknapenkampen en 3 trektochten georganiseerd en 20 poppenkastvoorstellingen gegeven. Het eerste kamp had plaats in Zwijnaarde.

In 1953 werd de proost pater Marcel overgeplaatst naar Leuven, wat een schokgolf van ontgoocheling en ontmoediging teweeg bracht in de Sint-Jozefsbond. Hiervan getuigen enkele brieven uit *Trouw*, nr. 5,

jaargang 3 van 1953:

"Wat een verlies voor onze bond! Kan men zich de Sint-Jozefsbond inbeelden zonder eventjes te verwijlen bij Pater Marcel, de bezieler en de steeds met raad en daad bijstaande proost? Was hij het hoofd niet, het middelpunt, de leider, het voorbeeld en tevens de proost, wat alles zeggen wil? Hij die de KSA nooit verliet, terwijl de bondsleider, gidsen en leden de bond onrechtstreeks verlieten, moet nu ongedwongen zijn ontslag nemen!" (reactie van Oud-Hernieuwer Marcel Roskams)

Een andere reactie in diezelfde *Trouw*:

"Pater Marcel weg uit Geraardsbergen... dat hadden we nooit gedacht en het lijkt wel of we na twee broers, Lucien en Marc, nog een vader verliezen in onze KSA. Werkelijk een vader! Het heengaan van Pater Marcel zal een groot verlies teweeg brengen, zowel in 't Karmelieten als in de KSA. We wensen Pater Marcel een eeuwige jeugd, midden zijn jonge medebroeders. We hopen dat hij zijn KSA nooit zal vergeten. Wij vergeten u nooit omdat we weten wat we aan u te danken hebben; we blijven er dankbaar om!" (Oud-Hernieuwer Jan Van Duffel).

Pater Bavo werd de nieuwe

5. De goudtag is een bijeenkomst van alle bonden van een bepaalde provincie (gouw).

bondsproost.

Het kampjaar 1952 – 1953 mag wel het gulden kampjaar genoemd worden. Daarna kende de bond echter een inzinking. De bondsleider Arthur Herregodts trachtte tevergeefs het tij te keren. *Trouw* of het bondsblad van KSA Sint-Jozef, verscheen niet meer en het veelvuldig contact met de Oud-Hernieuwersban verwaterde. Er waren zelfs geen Hernieuwers meer. De vergaderingen werden teruggeschroefd tot twee of drie per trimester en ook het uniform werd haast niet meer gedragen. De enige activiteiten waren turnen en kamperen.

De late jaren 1950

In 1956 werd de O.-L.-Vrouwbond - dat waren de internen - ingelijfd bij de Sint-Jozefsbond. Er werd een nieuwe bondsleider aangesteld: Guido De Lil. De proost was Pater Hildebrand (Paul Demecheleer), oud bondsleider van de Sint-Jozefsbond.

Een hernieuwde knapen- en schildknapenwerking werd doorgevoerd. Veel aandacht werd besteed aan de openings- en sluitingsformaties en de regelmatige aanwezigheid op de vergadering. Ook werd er een Christus-Koningsfeest georganiseerd. Dit blijft tot heden ten dage een traditie. Op het feest van Christus-Koning worden de geloften afgelegd of hernieuwd en worden de nieuwe banleden officieel opgenomen door het ontvangen van hun fluitkoord. In de beginjaren diende men hiervoor eerst een proef af te leggen. Deze bestond erin dat men de KSA-wet, het Jong-Vlaams gebed en een aantal KSA liederen kon voordragen.

In 1956 organiseerde de Sint-Jozefsbond een wafelenbak voor haar leden. Ook dit werd een jaarlijks terugkerende gewoonte.

Tijdens het schooljaar 1955 – 1956 werd een ABN actie gesticht op het Sint-Jozefsinstituut waaraan de KSA actief deelnam onder de stuwende leiding van bondsleider Paul De Backer. De Oud-Hernieuwerswerking vervlakte steeds meer en meer en de ban werd in het kampjaar 1957 – 1958 opgeheven. Voornaamste reden: de echte bezieler ervan Pater Willibrord (Jaak Geysels) vertrok in het kampjaar 1957 – 1958 als missionaris naar Congo.

In 1958 begon men een eigen papierslagactie om de missies van Pater Willibrord te steunen. In 1960 kocht de bond een bestelwagen aan wat de ophalingen in de stad en omliggende dorpen veel vergemakkelijkte. De periode van met oud papier volgestouwde steekkarren werd hiermee definitief afgesloten.

Vanaf 1959 deed de Sint-Jozefsbond aan een sterke banwerking. Eind de jaren 1950 werd onder impuls van Pol Vanheghe ook gestart met de kerstzang. Met een “koor” van zo’n zes à acht leden ging men in de kerstvakantie kerstliederen zingen bij leden, sympathisanten

en vooraanstaande families.

Deze traditie bestaat nu nog altijd, alleen bestaat de groep zangers nu uit een dertigtal leden en leiding en is ze uitgegroeid tot één van de belangrijkste financiële activiteiten van de beweging.

Wordt vervolgd.

Jan DE LIL
jan.de.lil@telenet.be